

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСУ ПОЛЬСЬКИХ ФУТБОЛЬНИХ ФАНІВ

У статті досліджено елементи дискурсу польських футбольних фанів. За допомогою проаналізованих лексем *walka* (боротьба), *bit* (бій), *zwycięstwo* (перемога), *porażka* (поразка) та *wróg* (ворог), що формують мікрополе на позначення боротьби, встановлено, що пісні та заряди вболівальників спрямовані на заклик до бою, до перемоги, до знищення ворогів.

Ключові слова: дискурс, футбол, фанат, команда.

The article investigates the elements of the discourse of Polish football fans. By using analysed lexemes struggle, fight, victory, defeat and enemy, which form a microfield for struggle, it is established that the songs and chants of fans are aimed at calling for battle, victory, and the destruction of enemies.

Keywords: discourse, football, fan, team.

Вступ. Лексика футбольних вболівальників звичайна й особлива водночас, адже фанати у своїх піснях та зарядах оспівують боротьбу, любов, життя, проте роблять це на свій лад — футбольний. Для справжнього фана футбол — це не лише гра, черговий матч команди, це значно більше, це його віра, життя, любов.

Мета роботи — дослідити мовні особливості дискурсу польських футбольних фанів на прикладі угруповань футбольних клубів «Легія» (Варшава) та «ЛКС» (Лодзь).

Актуальність обраної теми дослідження зумовлена необхідністю розгляду сучасних лексико-семантичних особливостей футбольного дискурсу, що панує в Польщі. Футбол — явище міжнародне, команди виступають на світовій арені, їхні фанати демонструють не лише футбольну, а й свою національну позицію, прославляють рідну країну та мову.

Матеріалом дослідження стало мовне середовище груп підтримки польських футбольних клубів «Легія» Варшава та «ЛКС» Лодзь.

Виклад основного матеріалу. Мова — вагомий компонент суспільства, слугує засобом комунікації, презентує людину та її соціальну позицію. Питання відношення мови й суспільства привертало чимало уваги лінгвістів, важливою постала потреба в понятті, що охарактеризувало б це явище. У 1952 році американський лінгвіст З. Харріс опублікував статтю «Аналіз дискурсу», в якій вжив термін «дискурс» на позначення зв'язку мови з комунікативною ситуацією. Цим поняттям дослідник назвав «послідовність речень, вимовлених або написаних однією або кількома людьми в певній ситуації» [3; 2. Тут і далі переклад — Грабчак М. І.].

Для дослідження дискурсу футбольних вболівальників важливим постає завдання проаналізувати лексико-семантичну систему світу фанатів, оскільки за допомогою лексичних одиниць формується комунікація між гравцями та їхніми прихильниками.

К. Близнак вважає, що найбільш продуктивним та доцільним методом аналізу лексико-семантичної системи є членування ЛСП на мікрополя, та подає таке тлумачення поняття: «семантичне мікрополе — структурна частина лексико-семантичних інтегральних сем, що їх об'єднують» [1; 34]. Такого погляду ми дотримуємось у своїй роботі та аналізуємо лексеми, що позначають футбольну дійсність, в межах мікрополя для детального опису лексико-семантичних особливостей футбольного дискурсу.

Для кожного фаната суперники його команди – це запеклі вороги, про мир із котрими ніхто навіть не наважиться говорити. Саме ця особливість яскраво виражена у польських вболівальників, котрі битимуться до крові за честь та ім'я свого клубу. Такого ж запалу вони очікують і від гравців, котрі мусять «битись» на футбольному полі, забивати голи, нищити суперників та прославляти свою команду. Саме тому можна виокремити мікрополе на позначення боротьби, до складу якого входить 5 лексем: *walka* (боротьба), *bój* (бії), *zwycięstwo* (перемога), *porażka* (поразка) та *wróg* (ворог), що пов'язані еквіполентними позиціями та містять спільну сему 'боротьба'.

За словником польської мови, *walka* (боротьба) – це «застосування сили або зброї проти окремих осіб або великих груп людей, які також застосовують силу або зброю, з метою змусити їх припинити опір» [2]. Очевидно, що у фанатському дискурсі йдеться лише про силу своєї команди, хоча зброєю можна назвати футбольну майстерність гравців, за допомогою якої спортсмени позбавляють своїх опонентів м'яча. Наведемо приклади вживання лексеми *walka* (боротьба): «*Śpiew na Galerze, a na boisku walka... To z miasta Łodzi, stadionu Króla Armia!*» («На галерах спів, а на полі **боротьба**... Це з міста Лодзь, зі стадіону Королівської армії!»).

Футбольний матч можна порівняти з боєм, адже команди виходять на поле з настановою отримати 3 очки в турнірну таблицю за будь-яку ціну. Польський словник подає кілька значень цього поняття. Перше загально описує *bój* (бії) як напружену та виснажливу боротьбу, друге розглядає лексему у контексті чемпіонату та висвітлює її як «складний і виснажливий поєдинок між двома спортсменами або спортивними командами» [2]. Під час гри нерідко трапляються сутички між гравцями двох команд та навіть між футболістами, котрі не задоволені рішенням арбітра, та тим, хто вирішує долю матчу. Проте найчастіше поняття бою вживається в переносному зна-

ченні для вираження серйозного ставлення до матчу та налаштованості на позитивний результат, для якого необхідно «знищити» опонента. У своїх піснях та зарядах фанати закликають гравців улюбленого клубу битись заради перемоги, тобто докладати максимум зусиль на футбольному полі: «**Do boju**, “Legio”, marsz, marsz, marsz, marsz...» («**До бою**, “Легіє”, марш, марш, марш, марш»), «**Do boju**, “ŁKS”, **do boju**, “ŁKS”! Marsz, marsz, marsz, **do boju** marsz! Zwycięstwo czeka nas!» («**До бою**, “ЛКС”, **до бою**, “ЛКС”! Марш, марш, марш, марш, до бою марш! Перемога чекає на нас!»).

Однією з найбільш вживаних лексем у фанатському дискурсі постає zwycięstwo (перемога), що тлумачиться як «успішний результат боротьби або змагання для одного з учасників» [2]. Основна мета вболівальників на стадіоні — зарядити гравців на перемогу: «Dziś Warszawa czeka na **zwycięstwo** Twe» («Сьогодні Варшава чекає на Твою **перемогу**»), «**Zwycięstwo** czeka nas, do boju, “Legio”, marsz» («**Перемога** чекає на нас, до бою, “Легіє”, марш!»), «Walczytu o **zwycięstwo** i nie cofniemy się» («Ми боремося за **перемогу** і не відступимо»).

Протилежною поняттю перемоги постає porażka (поразка), що тлумачиться як «несприятливий для одного з учасників результат боротьби або змагання» [2]. Як правило, такого результату ніхто не очікує, тому у своїх піснях фанати наголошують, що не заслуговують на поразку: «Nie dla nas jest **porażki** smak, nie dla nas forma zła» («Не для нас поразки смак, не для нас погана форма»).

Варто відслідкувати і лексему wróg (ворог) у фанатському дискурсі. За польським словником, wróg (ворог) — це особа, яка має недружнє ставлення до іншої особи, бореться проти неї [2]. Як зазначено вище, поляки до своїх суперників, до своїх ворогів ставляться з особливою неприязню, це і простежується у їхніх піснях та зарядах: «Dla **wroga** śmierć» («**Ворогу** смерть»), «Tyle jeszcze jest meczów przed nami, tyłu **wrogów** padnie u naszych stóp»

(«Перед нами ще стільки поєдинків, стільки **ворогів** впаде до наших ніг»).

Висновки. Лексика, якою послуговується футбольний світ, досить багата й різноманітна. Аналіз мікрополя на позначення боротьби з лексемами *walka* (боротьба), *bój* (бій), *zwycięstwo* (перемога), *porażka* (поразка) та *wróg* (ворог) у складі дає змогу стверджувати, що футбольні вболівальники у своїх піснях та за-рядах закликають гравців до бою, до перемоги, прагнуть знищити своїх ворогів, які відрізняються барвами, що так цінні для кожного учасника.

Список використаних джерел

1. Близнюк К. Р. Лексико-семантичне поле «патріотизм» в українській, англійській і польській мовах : кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису ... канд. філол. наук / [наук. кер. Лучик А. А.] ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Кієво-Могилянська академія», Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця : [б. в.], 2019. 263 с.
2. Wielki słownik języka polskiego. URL: <https://wsjp.pl>.
3. Harris Z. S. Discourse analysis. *Language*. 1952. Vol. 28 (1). Pp. 1–30.